

1 иитээччи: Үтүө күнүнэн күндү төрөшпүттэр, ыалдыттар уонна оҕолор! Бүгүн бииги уһууааммытыгар олус долгутуулаах, умнуллубат кэрэ-бэлиэ күн үүннэ. Ол курдук, быйылгы 2018 – 2019 үөрэх дьылыгар «Туллукчаан» уһууаан бэлэмнэнии бөлөбөр 5 оҕо сылдьан түмүктүүр күннэрэ үүннэ! Кинилэр 4-5 сыл анараа өттүгэр уһууаан боруогун сана атыллаан чуопчааран киирэн кэлтэрэ. Ол бэйэлэрэ бүгүн улаатан, номнуо 7 саастанан, «Чуораанчык» бөлөххө иитиллэн, куорсун аннынан олох биир кэрдийигэр – үөрэх – билии аартыгар, оҕо саас өссө биир эппиэтинэстээх кэрдийс кэмигэр үктэнэн эрэллэр.

2 иитээччи: Оҕолорбут хайыы – үйэ улаатан, дьонун киһи буолан, аны күһүн оскуола боруогун атыллыахтара, бастакы кылааска үөрэнэ кириэхтэрэ. Бу үөрүүлээх күн бииги оҕолорбутугар уонна төрөшпүттэрибитигэр үйэ – саас тухары үчүгэй өйдөбүннүк буолан өйдөрүгэр, санааларыгар хаалан хаалыаҕа диэн туран дохсун ытыс тыаһынан көрсүөбүҥ «Чуораанчык» бөлөх оскуолаҕа барар оҕолорун:

(Музыка тыаһынан оҕолор хааман киирэллэр).

Варламов Варлам – ыал улахан оҕото, “Азбука экологии” бүтүн Россиятааҕы экологической олимпиада 2 миэстэ хаһаайына, “Эһээ Дьылтан соруудахтар” республиканской интеллектуальной мини-олимпиада 2 миэстэ хаһаайына, ону таһынан республиканской “Чуораанчык” сурунаал ытар “Ийэм туһунан иһирэхтик” уруһуй күрэсин, уолаттарга аналлаах 6-с республиканской “Уол оҕо – норуот кэскилэ”, улуустааҕы “Радужный мир”, “Байанай”, “Чобуо чооруостар”, “Чугдаарар көмүс чуораанчыктар” күрэхтэр кыттыылааҕа. Варлам тыл уонна спорт өттүгэр уһууаан биир бастың иитиллээччитэ. Ол курдук, быйыл хоһооңо, инсценировкаҕа кыттан бэйэтин үчүгэй өрүттэрин көрдөрдө.

Васильев Тимур – ыал кыра оҕото, “Азбука экологии” бүтүн Россиятааҕы экологической олимпиада 2 миэстэ хаһаайына, “Эһээ Дьылтан соруудахтар” республиканской интеллектуальной мини-олимпиада 1 миэстэ хаһаайына, ону таһынан республиканской “Чуораанчык” сурунаал ытар уруһуй күрэхтэрин, уолаттарга аналлаах 6-с республиканской “Уол оҕо – норуот кэскилэ”, улуустааҕы “Радужный мир”, “Өрүөлчээн”, “Чугдаарар көмүс чуораанчыктар”, “Кустукчаан сулустара” уруһуй күрэхтэрин кыттыылааҕа. Тимур сатабыллаах туттуулаах буолан сыһыарыы, мэһийи, уруһуй өттүгэр уһууаан биир бастың иитиллээччитэ.

Константинова Саяна – ыал орто оҕото, бөлөхпүт соҕотох кыһа, “Азбука экологии” бүтүн Россиятааҕы экологической олимпиада кыттыылааҕа, улуустааҕы дуобат, “Радужный мир”, “Чугдаарар көмүс чуораанчыктар”, “Чобуо чооруостар”, “Кустукчаан сулустара” уруһуй күрэхтэрин ону таһынан нуучча тылын олимпиадатын кыттыылааҕа. Суот – ахсаан, тыл, ырыа – үңкүү өттүгэр уһууаан биир чабылхай иитиллээччитэ.

Максимов Арылхан – ыал үһүс оҕото, “Азбука экологии” бүтүн Россиятааҕы экологической олимпиада 2 миэстэ хаһаайына, “Эһээ Дьылтан соруудахтар” республиканской интеллектуальной мини-олимпиада 1 миэстэ хаһаайына, “Кто живет в лесу” российской олимпиада кыайылааҕа, ону

таһынан республиканскай “Чуораанчык” сурунаал ыытар “Ийэм туһунан иһирэхтик” уруһуй күрэбин, уолаттарга аналлаах 6-с республиканскай “Уол оҕо – норуот кэскилэ”, улуустабы дуобат, “Радужный мир”, “Байанай”, “Өрүөлчээн”, “Чугдаарар көмүс чуораанчыктар”, “Кустукчаан сулустара” уруһуй күрэхтэрин кыттыылааба. Суот – ахсаан, уруһуй өттүгэр уһуяан биир бастың иитиллээччитэ.

Михайлов Алеша – ыал үһүс оҕото, уолаттарга аналлаах 6-с республиканскай “Уол оҕо – норуот кэскилэ”, улуустабы “Радужный мир”, “Байанай”, “Өрүөлчээн”, “Чугдаарар көмүс чуораанчыктар”, “Чобуо чооруостар” күрэхтэр, ону таһынан нуучча тылын олимпиадатын кыттыылааба. Алеша нууччалыы уонна сахалыы сатаан саңарар, тугу эмэ оңорон, уруһуйдаан баран онтун тута сиһилии кэпсээн биэрэр ураты дьобурдаах.

(Оҕолор киирэн тегуруччу тураллар).

2 иитээччи: Сандаарар сааскы күннэ
Муһуннугут эһиги киэн заалга
Оскуола чугдаарар чуораанын
Тыаһын аан бастаан истээри.

1 иитээччи: Эһиги номнуо улааттыгыт,
Оскуолаба барыаххыт
Саңа суумка сүгэннит
Сарсыарда аайы сүүрүөххүт!

Оҕолорбут билигин биир биир бэйэлэрин уһуяаннарын туһунан хоһооннорун бэлэх уунуохтара.

Тимур:

Олох кыра сылдьаммыт
Уһуяанна кэлбиппит
Билигин улааттыбыт
Оскуолаба бараарыбыт
Бэлэмнэнэ сылдьабыт.

Саяна:

Оҕо сылдьан оонньуурбун
Олус ахтыабым мин
Иккис дьиэбэр детсадка
Интэриэһиргээн оонньуурбун

Арылхан:

Адъас сотору кэминэн
Бартыбыалы сүгэммит
Мантан тахсан барыахпыт
Далбаатаһа хаалыаххыт –
Доботторбут оонньуурдарбыт

Күндүтүк саныыр уһуяаммыт.

Алеша:

Иитээчибит барахсан
Үөрэппитэ суоттуурга.
Дорһооннору ааһарга,
Буукубаны билэргэ.

Варлам:

Сэттэбитин туоламмыт
Оскуолаһа барабыт.
Үөрэх киэн эйгэтигэр
Дыссааттан бэлэмнээхпит!
(хоһооннорун ааһан баран олороллор)

2 иитээчи: Оһолорбут оскуолаһа бараары үөрэн – көтөн тураллар.
Кинилэри эһэрдэлии, үөрүүлэрин үллэстэ кэллилэр кырачаан балтылара
уонна бырааттара, орто бөлөх иитиллээччилэрэ.

Амелия Федорова:

Оскуола боруогун атыллаан
Кириэххит маннайгы кылааска

Джессика Исакова:

Билии киэн аартыгар
Сылтан сыл дабайан
Элбэххэ кэрэһэ иитиллэн
Эһиги дьон бэрдэ буолуоххут.

Арсен Тарасов:

Ол эрэн умнуман оһолоор
Оһо саас керүдьүөс күннэрин

Айаана Васильева:

Биһигини санаарын,
Кэлэн көрсөн бараарын!

1 иитээчи: Күндү бырааттарбыт, балтыларбыт!

Умнулубат оһо сааска
Улааттыбыт бу саадка
Үчүгэйдик үөрэниэхпит
Үөрэ – көтө саныахпыт.
Эһэрдэһит иһин эһиэхэ
МАХТАЛ! (бары сангараллар)

(орто белэх оһолоро тахсан бараллар)

Билигин «Чуораанчык» бөлөх бары иитиллээччилэрин толорууларыгар истиэбин: «**Чему учат в школе**».

Билбэччэй: Оџолоор, оџолоор!

2 иитээччи: Хайа бу кимий?

Билбэччэй: Миигин билбэккит дуо?

Иитээччи: Кимий оџолоор? (оџолор эппиэттэрэ)

Билбэччэй: - Бу туох бырааынынныгар тупсан кизэркэйэн олоробутуй? (Оџолор эппиэттэрэ).

Иитээччи: Билбэччэй, эн сааһын хаһый?

Билбэччэй: Сэттэбин туолбутум.

Иитээччи: Оскуолаџа үөрэнэ барбаккын дуо?

Билбэччэй: Суох! Баспытааталым үөрэтэ сатаабытын, сүрэџэлдьээн үөрэппэтим, ол иһин миэхэ элбэх сорудах биэрдэ, ол сорудахтарын толордохпуна биирдэ оскуолаџа бараџын диэбитэ. Онтон мин тугу да билбэппин. Баспытааталым үөрэтэрин учугэйдик истибэтэџим кусаџан эбит. Онон эһиги көмөџүт олус наада буолла. Сорудахтарбын толорорбор баһаалыста көмөлөһүг эрэ (көрдөһөр).

Иитээччи: Оџолоор хайыбытыт, көмөлөһөбүт дуо?(оџолор эппиэттэрэ)

Билбэччэй: Оо, мин олус үөрдүм (ытыһын таһынар, үөрэн экириир)

1 иитээччи: Билбэччэй, биһиги оџолорбут эйиэхэ көмөлөһүөхтэрин иннинэ хоһооннорун ааџан иһитиннэриэхтэрэ.

Билии – көрүү күнүгэр
Сага мааны танастаах,
Оскуолаџа киирэрбин
Олус долгуйа күүтэбин,
Билии – көрүү күнүгэр
Сага сүгэһэр суумкалаах,
Ийэбин, аџабын кытары
Оскуола боруогун атыллыам!

Истиэбин оџолорбут хоһооннорун.

Варлам:

Үөрэнэ киирээри
Үөрэбин – көтөбүн
Буукуба билээри
Букубаар көрөбүн.

Саяна:

Хас хонон кириэхпин
Тарбахпар аабабын
Элбэби билиэхпин
Эрдэтгэн таайабын.

Арылхан:

Учуутал этэрин
Болбойон истиэбим
Үөрэхпэр кыһаллан
Билиини ылыабым.

Алеша:

А у нас сегодня праздник
Радостный, веселый
До свиданья детский сад,
Здравствуй, школа!

Тимур:

Сегодня провожает нас
В страну чудес и знаний
И мы уходим в первый класс
Спасибо, до свиданья!

Билбэччэй: Уаай, наһаа да үчүгэй хоһооннооххут дии. Билигин мин бастакы соруудахпын этиэм, болбойон истин эрэ.....

1 соруудах «Өйгөр суоттаа»

Биирдэ Васяба табаарыһа ыалдытты кэлбит. Иккиэн утары олорбуттар уонна биэстии бэрэскиини сиэбиттэр. Барыта хас бэрэскиини сиэбиттэрий? Ким түргэнник этэр эбитий? (10)

Аленаба 2 чоппууска, 1 бөтүүк, 1 куурусса, 1 кус, 1 ынах күүлэйдии кэлбиттэр. Барыта хас ыалдыт кэлбитий? (6)

Эбисийээнэ слонна 2 банан аһалбыт. Слонна бэйэтигэр өссө 1 банан баар. Ол аата барыта холбоон хас бананнаах буолла слон?(3)

Билбэччэй: Уаай, наһаа да түргэнник суоттаатыгыт дии.

2 иитээччи: Билигин Билбэччэй соридахтарыттан сынньана таарыйа сылы быһа бииргэ оонньоон – көрүлээн, ыллаан – туойан, күрэхтэһэн, биир бөлөххө тэннэ сылдыбыт оҕолоро «**Буукубалар**» диэн хоһооннорун бэлэх уунуохтара.

(хоһоон бүтээтин Билбэччэй киирэн кэлэр)

2 соридах «Сүһүөххэ араарыы»

Билбэччэй: Билигин оҕолоор, иккис соридахым, тыллары сүһүөххэ араар диэн. Көмөлөһүң эрэ...

Тэтэрээт (тэ-тэ-рээт – 3), кинигэ (ки-ни-гэ – 3), харандаас (ха-ран-даас – 3), дуоска (дуос-ка – 2), оскуола (ос-куо-ла – 3), сотор (со-тор – 2), пенал (пе-нал – 2), сумка (сум-ка – 2).

Билбэччэй: Маладьыастар, оскуолаҕа үөрэнэ бардаххытына кинигэни кытта ыкса добордоһоорун, кинигэ киһи дооро буоларын умнуман!

1 иитээччи: Аны билигин улахан бөлөх оҕолоро аныгылыы хамсаныылаах үнкүүлэрин бэлэх уунуохтара.

3 соридах «Таабырын таайыыта»

Билбэччэй: Дьэ эрэ оҕолоор, үһүс соридахым таабырын таайыыта буолар, таабырын таайаргытын себүлүүтүт дуо? Көмө буолун эрэ. Таабырыннарым эппиэттэрэ барыта оскуолаҕа сыһыаннаахтар. (оҕолор эппиэттэрэ).

1. Илиитэ атаҕа суох да буоллар барыга үөрэтэр баар үһү (**кинигэ**).
2. Мас ырбаахы сылдыбыт сирэ хараарар үһү (**харандаас**).
3. Баҕа саҕабын да бүтүн Аан дойдуну батарабын диир баар үһү (**глобус**).
4. Хара сир устун манган кубоох ойуолуур үһү (**мел, дуоска**).
5. Олур–боллур олоро түстэллэр эрэ кэпсээбитинэн бараллар үһү (**буукубалар**).

4 соридах «Чыыһыла састааба – 5»

Билбэччэй: - Маладьыастар. Аны төрдүс соридахым «Чыыһыла састааба - 5»
Холобур: $4+1=5$. ($1+4=5$, $2+3=5$, $3+2=5$ – оҕолор эппиэттэрэ)

Билбэччэй: Наһаа да өйдөөх оҕолоргут дии. Детсадка үчүгэйдик сылдьан баспытааталым тылын истибитим буоллар, наһаа да үчүгэй буолуох эбит, эһиги курдук эмиэ элбэҕи да билиэх эбиппин дии.

2 иитээччи: Чэ, Билбэччэй санаабын туһаримэ, сайын устата үөрэттэххинэ эйигин да оскуолаҕа ылыахтара дии.

1 иитээччи: Билигин сынньана таарыйа оонньоохпут. Оонньоубут дуо оҕолоор?

Оонньуу «Оскуола тэрилин төһө билэбиний?». Төрөппүттэр оболорунаан оонньуулар, тус туспа хамаанда буолаллар. Хамаанда бэрилиннэбинэ сүүрэн тийэн рюкзакка хаалыы охсон баран төптөрү суурэн кэллэлэр.

2 иитээччи: Оболор толорууларыгар ырыа «Детский сад».

5 соруудах «Ойууну таһаар»

Билбэччэй: Аны бүтэһик бэһис соруудабым бэлэм кырыллыбыт деталларынан ойууну таһаарыы буолар. Билигин икки бөлөххө арахабыт уонна бары көмөлөсүһэн оскуолаҕа сыһыаннаах хартыынанан онорон таһаарыахтааххыт (төрөппүттэр оболорунаан тус туспа бөлөххө арахсаллар).

Билбэччэй: Урааа! 5 соруудахпын барытын эһиги көмөбүтүнэн толордубут, бука барыгытыгар махтал маанытын аныбын! Миигин оскуолаҕа илдьэ барабыт дуо? (оболор эппиэттэрэ). Чэ, оболоор мин соруудахтарбын көмөлөөн толорсубуккутун баспытааталбар баран кэпсиэм, көрдөрүөм, ыксаатым. Эһиги оскуола киэн аартыгар туйгуннук үөрэнэрин, учууталгыт тылын истээрин, үөрэхтээх дьон буолан тахсаарын. Көрсүөххэ диэри оболоор! (тахсан барар).

2 иитээччи: Кыргызтарбыт улаатан тупсан күн бытархайдарын курдуктар. Сахабыт сиригэр саамай күүтүүлээх саамай сайыммыт чугаһаата. Билигин оболорбут үөрэ – көтө сайынны таһас муодатын көрдөрүөхтэрэ.

Мода

1 иитээччи: Билигин оболорбут тапталлаах уһуяаннарыгар, кини үлэһиттэригэр барҕа махтал тылларын ааһан иһитиннэрэритин көнүллээн. «Туллукчаан» уһуяааммыт сылаас истин сыһыаннаах бары үлэһиттэригэр, биһигини бу уһуяанна үктэниэхпититтэн 7 саасытын туолуохпутугар диэри бүөбөйдээн, иитэн – такайан кэлбиккитигэр барҕа махтал тылларын этэбит дииллэр:

- Биһиэхэ барыбытыгар кыһаллар, булар – талар, детсадпытын салайар, убаастыыр сэбиэдиссэйбитигэр Вера Анатольевнаҕа сахалыы сайаһас эбэрдэ, уранхайдыы уйаһас уруй!

- Сөпкө үүнэн – сайдан тахсарбытын мэлдьи былаанныыр, хонтуруоллуур, иитээччилэр сүбэһиттэригэр Вера Анатольевнаҕа, ону тэнэ омук тылыгар бастакы хардыыны онорорго уһуяар киһибитигэр Вероника Николаевнаҕа баһа санаабыт баараһайын анаатахпыт буоллун!

- Ырыаҕа – ункүүгэ, сыанаҕа тутта – хапта сылдьарга үөрэппит Ульяна Гаврильевнаҕа, Галина Ивановнаҕа уонна эппитин-хааммытын эрчийбит Алена Васильевнаҕа барҕа – мааны махталбытын, баһа санаабыт бастыһын этэбит!

- Булааччы – талааччы, аһынан – оонньуурунан хааччыйааччы Тайууна Макаровнаҕа уонна детсад таһа өрүү ыраас буоларыгар кыһаллар, алдыаммыты абырахтааччы Федот Семеновичка барҕа махтал!

- Детсаппытын харабыллыыр тутаах улэһиттэрбитигэр Юрий Николаевичка, Довна Васильевнаға, Василий Афанасьевичка махтал маанытын аныбыт.

- Сотторбут, утуйар танаспыт өрүү ыраас буоларыгар кыһаллыбыт Саргылана Афанасьевнаға ону кытта амтаннаах минньигэс астаах повардарбытыгар Мария Ивановнаға, Надежда Николаевнаға айхал – мичил буоллун!

- Үтүөбэ – кэрэбэ уһуйбут, үгүһү – элбэҕи биллэрбит, ийэлии бүөбөйдээбит истин иитээччилэрбитигэр Елена Михайловнаға, Лилия Мартовнаға долгуйан тураммыт баһыыба бастынын этэбит!

- Күнү быһа сууйар – сотор, сылаас аһынан аһатар, бөлөхпүт ыраас буоларыгар кыһаллар иитээччи көмөлөһөөччүлэригэр Варвара Михайловнаға, Надежда Николаевнаға, Ия Егоровнаға махталбыт мунгура суох.

Оҕолор бары: Махтанабыт детсадка, элбэх билиини биэрбиккэр, оҕо саас үөрүүтүн толору билбиһитигэр.

1 иитээччи: Оҕолорбут махталларын туоһулаан «Уһуйааным бырабаай!» диэн ырыаны бэлэх уунуохтара.

2 иитээччи: Ийэ үүтүн инэринэн

Сахалыы санаалаах,

Аҕа такайыытын ылынар

Сайаҕас санаалаах,

Эбээ иитиитин истэр

Эйэбэс майгылаах,

Эһээ этиитин сэнээрэр

Ыраас ыра санаалаах,

Үөрэнээччи оҕолор

Кэрэни кэрэхсээн!

Үөрэби баһылаан!

Үчүгэи үксэтин! – диэн туран оҕолорбутугар анал ааттары туттарарбытын көнүллээн! (кубок, виньетка туттарыта).

Иитээччи: «Бастын суотчут» анал ааты туттарарга сыанаба ыңырабын «Чуораанчык» бөлөх иитээччитин Яковлева Л.М.

«Бастын суотчут» - **Арылхан Максимов** (Я.Л.М.)

«Бастын уруһуйдуть» анал ааты туттарыаҕа «Аптаах киистэ» куруһуок салайааччыта Михайлова Н.Н.

«Бастын уруһуйдуть» - **Тимур Васильев** (М.Н.Н.)

1 иитээччи: «Хомоҕой хоһоонньут» анал ааты туттарарга сыанаба ыңырабын «Чуораанчык» бөлөх иитээччитин Эверстова Е.М

«Хомоҕой хоһоонньут» - **Варлам Варламов** (Э.Е.М.)

«Бастын кэпсээнньит» анал ааты туттарыаҕа омук тылын уһуйааччыта Потапова В.Н.

«Бастын кэпсээнньит» - **Алеша Михайлов** (П.В.Н.)

2 иитээччи: «Инникигэ эрэллээх» анал ааты туттарарга сыанаба ыңырабын
«Туллукчаан» уһуяан сэбиэдиссэйэ Васильева В.А.
«Инникигэ эрэллээх» - Саяна Константинова (В.В.А.)

1 иитээччи: Үөрэх – билии
Сырдык аана
Оскуолаба кирири –
Дьоллоох хардыы

2 иитээччи: Уһуяаннаабы кэмнэр олус да үчүгэй кэмнэр, кыра буолан сылдыбы, сорохторго маңнайгы хардыы, санга дорҕоону таһааран санарыы, сорохторго араас интэриэһинэй тэрээһиннэр, тыңааһыннаах күрэхтэһиилэр, маңнайгы кыра да, улахан да ситиһиилэр диэн туран оболорбутугар анаан алгыс тылын этиэбэ уһуяаммыт сэбиэдиссэйэ Вера Анатольевна Васильева (оболорго бэлэх туттарыы – подписка журналы “Чуораанчык”)

1 иитээччи: Биһиги туспутугар саамай кыһаллар дьоммут биһиги ийэлэрбит, абаларбыт, эбээлэрбит, эһээлэрбит буолаллар. Кинилэр истиң, иһирэх сыһыаннара, убараабат тапталлара, муңура суох сүбэлэрэ, өйөбүллэрэ биһигини үгүс ситиһиигэ кынаттыыр. Күндү оболорбутугар төрөппүттэргит аатыттан эһиэхэ анаан истиң алгыһын тиэрдэр “Туллукчаан” уһуяаны иккис кыһын түмүктэтэр, биир көхтөөх, бастың төрөппүпүт Марина Анатольевна.
(төрөппүккэ тыл бэриллэр).

Иитээччи: Быраабынныкпытын Чөмчүүк саас вальсынан тумуктуубут.
(Музыка тыабыыр).

Иитээччилэр иккиэн: Оболорбутугар үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри, үөрэх аартыгар дьоллоох айаны!!! Салгыы хаартыскаба түһүү уонна минныгэс астаах остуолга ыңырабыт.

Банкет программата:

- 1. Са5аланыытыгар фанфар**
- 2. О5олор киирилэригэр музыка**
- 3. Выпускниктар хоһоонноро**
- 4. Орто бөлөхтөр хоһоонноро**
- 5. «Чему учат в школе» ырыа**
- 6. Билбэччэй киириитэ**
- 7. Выпускниктар хоһоонноро**
- 8. Улахан бөлөхтөр хоһоонноро «Буукубалар»**
- 9. Аныгылыы хамсаныылаах үңкүү (улахан бөлөх)**
- 10. «Детский сад» ырыа**
- 11. Сайынны мода**
- 12. «Уһуйааммыт быраһаай» ырыа**
- 13. Чөмчүүк саас вальса**

Үөһээ Бүлүү улуунун 9 №-дээх «Туллукчаан» уһуяана

“Уһуяаммыт быраһаай”

**(бэлэмнэни бөлөх оҕолорун оскуолаҕа атаарыы
быраһынньыгыгын сценарийа)**

Ытааччы: Эверстова Е.М.